

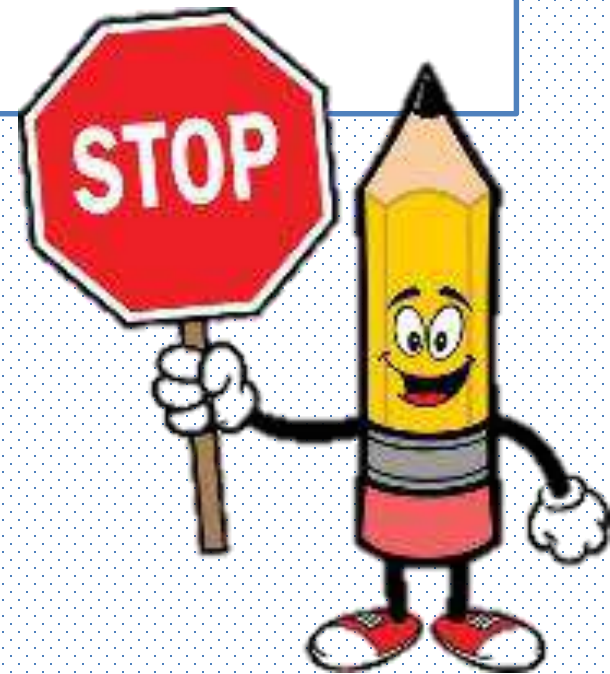
Урок 7

**Лексична помилка та умовне
позначення її. Редагування речень і
текстів, у яких допущено
лексичні помилки**

Запам'ятаймо!

Лексичні помилки:

умовне позначення — Л.

Лексична помилка

Тавтологія — це невиправдане повторення тих самих або однокореневих слів.

- ✗ Школярам доручили прибрати **шкільний** двір.
- ✓ Учням доручили прибрати **шкільне** подвір'я.
- ✗ Богдан Хмельницький **звільнив** **невільників** із ворожої **неволі**.
- ✓ Богдан Хмельницький **звільнив** **бранців** із ворожого **полону**.

Лексична помилка

Плеоназм – дублювання значення у двох словах.

✘ Кожному гостеві нашого закладу подарували пам'ятний сувенір.

✔ Кожному гостеві нашого закладу подарували сувенір.

Лексична помилка

Багатослів'я – уживання зайвих слів.

✘ Похід князя Ігоря на половців відбувся **у квітні місяці**.

✔ Похід князя Ігоря на половців відбувся **у квітні**.

Лексична помилка

Уживання слів у невласивому значенні

Усмішка

лагідна, м'яка,
ніжна, привітна

Посмішка

глузлива, іронічна,
скептична, уїдлива

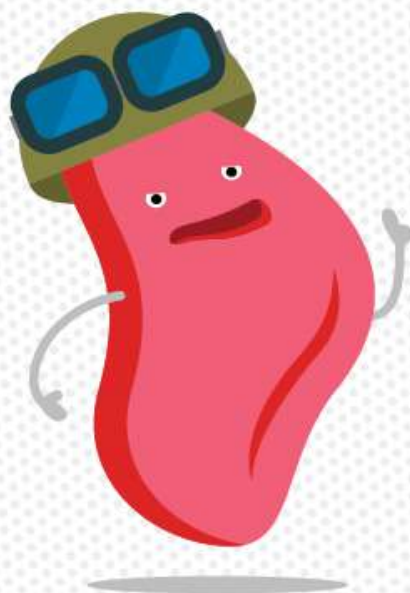

Лексична помилка

Уживання слів у невластивому значенні

ВІЙСЬКОВИЙ

аеродром
кореспондент
бюджет
рапорт
шпиталь
організація
підготовка
спорядження
призов
хитрість

ВОЄННИЙ

конфлікт
вторгнення
провокація
злочин
стан
історія
доктрина
авантюра
здобич

Лексична помилка

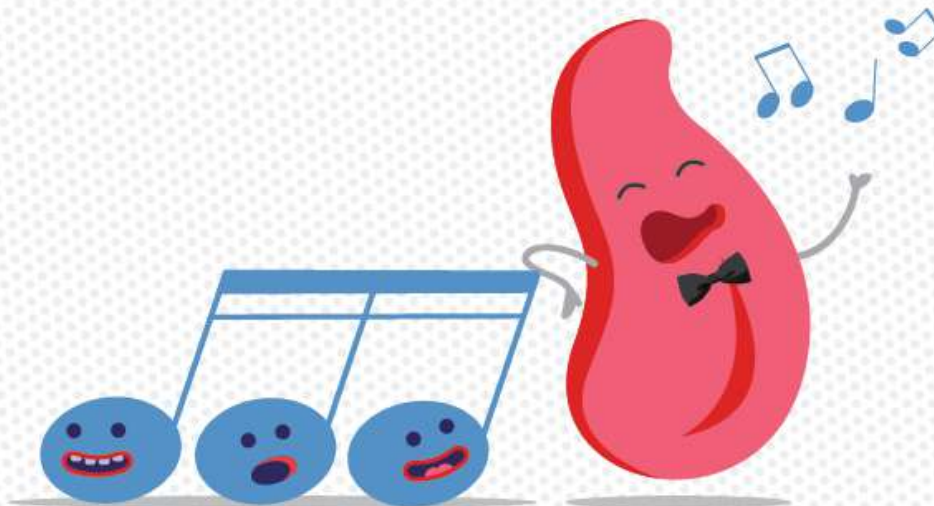
Уживання слів у невластивому значенні

Музичний

Інструмент, мистецтво,
фільм, вечір, освіта,
репертуар, смак, школа,
гурток, конкурс

Музикальний

Слух, людина, дитина,
родина, народ, пальці,
душа; мова, вірш, голос

Лексична помилка

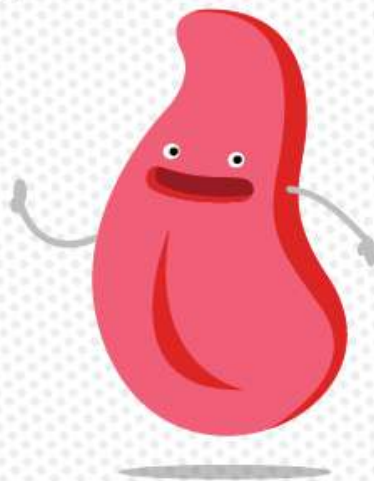
Уживання слів у невластивому значенні

Наго́да

Гарна нагода зустрітися
Сказати при нагоді
Скористатися нагодою
Не пропустити нагоди
Мати нагоду поговорити
Випала нагода сходити в...

Приго́да

Дорожньо-транспортна
пригода
Романтична пригода
Мисливські пригоди
Пригода сталася поблизу...
Стати комусь у пригоді

Лексична помилка

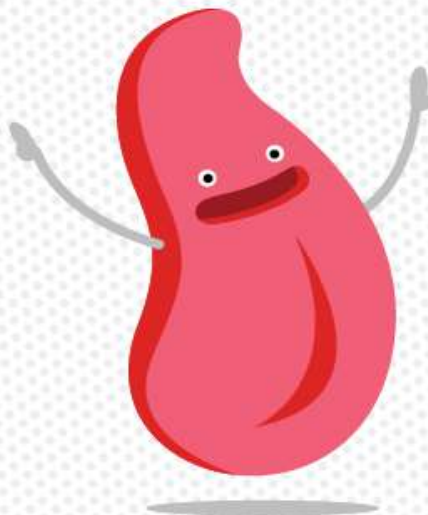
Уживання слів у невластивому значенні

ДРУЖНИЙ

дружна праця,
дружний колектив,
дружний сміх

ДРУЖНІЙ

дружній візит,
дружня бесіда,
дружня підтримка,
дружній тон

Лексична помилка

Уживання слів у невластивому значенні

ЛІКАРСЬКИЙ

діяльність, халат,
дільниця, обхід,
порада, таємниця,
клятва, рецепт

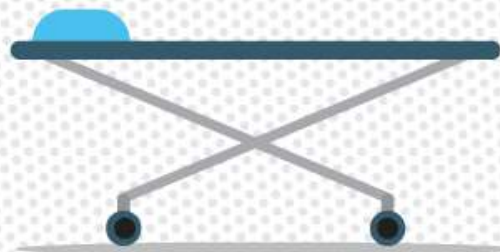

ЛІКАРСЬКИЙ

рослини, трави, препарат,
ромашка, ягода

ЛІКАРНЯНИЙ

режим, ліжко, листок,
палата, корпус

Лексична помилка

Порушення лексичної сполучуваності слів

 Заподіяти радість, задоволення.

 Заподіяти горе, неприємності.

 Зазнавати перемоги.

 Зазнавати зневаги / поразки / розчарування.

Лексична помилка

Порушення лексичної сполучуваності слів

Запам'ятаймо!

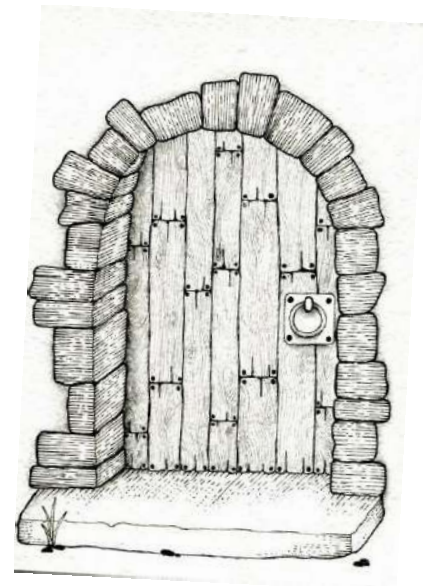
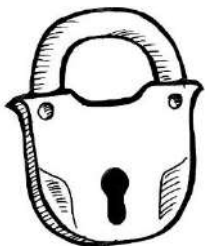
Очі — розплющують.

Замки — відмикають.

Двері — відчиняють.

Кватирку або вікно — прочиняють.

Книгу — розгортають.

Лексична помилка

Уживання слів, невластивих літературній українській мові

- ✗ Треба **приймати участь** у різних **міроприємствах**.
- ✓ Треба **брати участь** у різних **заходах**.

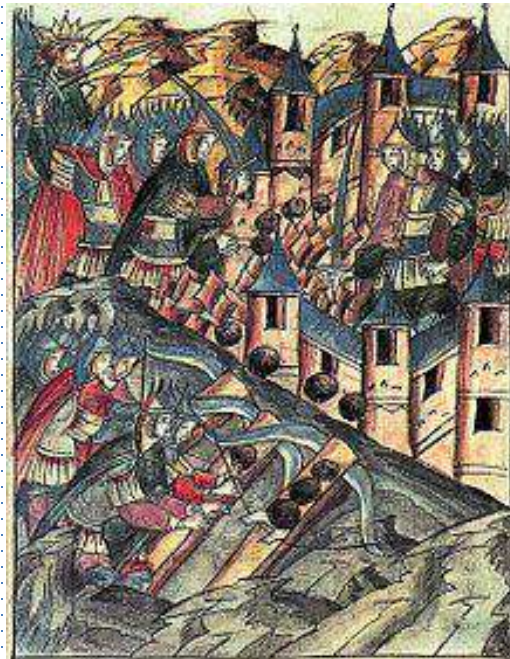

Лексична помилка

Уживання слів, невластивих описуваній епосі

✗ **Солдати** князя Святослава були сміливими.

✓ **Воїни** князя Святослава були сміливими.

Виконайте завдання 1 «Чи правильно ми говоримо?» <https://cutt.ly/iZ6f91k>

мова
ДНК НАЦІЇ

Бібліотека Вправи Блог Диктанти Перевірка Про нас Пошук

Головна > Вправи > Антисуржик / Чи правильно ми говоримо?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Визначте, у якому рядку немає лексичної помилки:

- нанести удар
- нанести маску
- нанести візит

Відповісти

Знайдіть помилку та запишіть правильно.

- Задавати питання – .....
- давайте зупинимось – .....
- учбовий корпус – .....
- вірна відповідь – .....
- на слідуочий день – .....
- магазин відкритий – .....
- переверніть сторінку – .....
- самий дешевий товар – .....
- на протязі дня – .....
- що купляєте – .....
- вибачаюсь – .....
- людські відносини – .....
- на рахунок мене – .....
- під відкритим небом – .....
- по крайній мірі – .....
- оточуюче середовище – .....
- пануюча думка – .....

Правильні відповіді

Задавати питання – ставити питання;
давайте зупинимось – зупинімося;
учбовий корпус – навчальний корпус;
вірна відповідь – правильна відповідь;
на слідуючий день – наступного дня;
магазин відкритий – магазин відчинений;
переверніть сторінку – перегорніть сторінку;
самий дешевий товар – найдешевший товар;
на протязі дня – протягом дня;
що купляєте – що купуєте;
вибачаюсь – вибачте (даруйте);
людські відносини – людські стосунки;
на рахунок мене – щодо мене;
під відкритим небом – просто неба;
по крайній мірі – принаймні;
оточуюче середовище – довкілля;
пануюча думка – панівна думка.

Відредагуйте речення, запишіть правильно.

1. Між нами були товариські відношення.
2. Через співпадання обставин ми виконали це завдання на слідуочий день.
3. Треба приймати участь у різних міроприємствах.
4. Музикальний фільм вразив глядачів.
5. Природа вимагає захисту.

Правильні відповіді

1. Між нами були товариські **стосунки**.
2. Через **збіг** обставин ми виконали це завдання **наступного дня**.
3. Треба **брати участь** у різних **заходах**.
4. **Музичний** фільм вразив глядачів.
5. Природа **потребує** захисту.

Самостійна робота

Відредагуйте словосполучення.

Зібралися усі бажаючі; вірна відповідь; прийняти участь; об'єм завдань; вищий учбовий заклад; більша половина працівників; в залежності від обставин; на наступний день; музикальне училище; говорити на українській мові; перевернути сторінку; являється учнем; мова йдеться; прийшло в голову; спуститися сходами вниз.

Самостійна робота

Правильні відповіді

Зібралися всі охочі; правильна відповідь; узяти участь; обсяг завдань; вищий навчальний заклад; більша частина працівників; залежно від обставин; наступного дня; музичне училище; говорити українською мовою; перегорнути сторінку; є учнем; мова йде; спало на думку; спуститися сходами.

Кодовий диктант

Запишіть код словосполучень, у яких допущені помилки.
Відредагуйте їх.

1	2	3
бути на видноті	виглядати веселим	укладати угоду
4	5	6
вести переписку	вередлива дитина	кутні зуби
7	8	9
письменна людина	заядлий уболівальщик	вірна відповідь
10	11	12
поступила пропозиція	утілювати в життя	нагальне питання

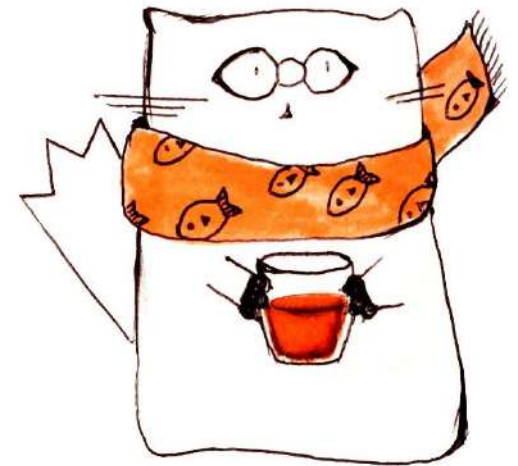
Кодовий диктант

Правильні відповіді: 2, 4, 8, 9, 10.

1	2	3
бути на видноті	здаватися веселим	укладати угоду
4	5	6
листуватися	вередлива дитина	кутні зуби
7	8	9
письменна людина	запеклий уболівальник	правильна відповідь
10	11	12
надійшла пропозиція	утілювати в життя	нагальне питання

Правильні відповіді

- **Виглядати** веселим – **здаватися** веселим.
- **Вести переписку** – **листуватися**.
- **Заядлий уболівальщик** – **запеклий уболівальник**.
- **Вірна** відповідь – **правильна** відповідь.
- **Поступила** пропозиція – **надійшла** пропозиція.

Знайдіть помилку!

- Потяг прибуває в три години.
- Не мішайте мені працювати.
- По радіо звучала його любима пісня.
- Наталка старанно відноситься до своїх обов'язків.
- Сергійко вірно відповів на запитання вчительки.

Правильні відповіді

- Потяг прибуває **о третій годині**.
- Не **заважайте** мені працювати.
- По радіо звучала його **улюблена** пісня.
- Наталка старанно **ставиться** до своїх обов'язків.
- Сергійко **правильно** відповів на запитання вчительки.

Перегляньте історію про Панаса, зверніть увагу на лексичні помилки, яких він припускається.

Типові лексичні помилки:
історія про Панаса

<https://cutt.ly/kZ6dGTt>

Виконайте завдання 2

«Чи правильно ми говоримо?»

<https://cutt.ly/kZ6hgCn>

Мова
ДНК НАЦІЇ

Бібліотека Вправи Блог Диктанти Перевірка Про нас Пошук

Головна / Вправи / Антисуржик / Чи правильно ми говоримо 2

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Визначте рядок, у якому немає помилок у слововживанні:

- длялюбихцілей
- навашрозсуд
- слiдувати звичаям

Вiдповiсти

